

Februari 2020

Visie Circulair Textiel

Onze publieke visie op een
circulaire textielketen

CirkelWaarde - AVU, ROVA, Circulus-
Berkel -, NVRD, Rd4, MidWaste, OMRIN,
Twente Milieu, Metropool Regio Amsterdam,
Gemeente Amsterdam, Gemeente Utrecht,
MidWaste, Zaanstad, HVC.

8 punten plan

1 De strategische rol die publieke partijen (gemeenten en overheidsgedomineerde partijen) hebben in de organisatie van de inzameling van huishoudelijk textiel moet gericht worden op het sluiten van de textiel keten door nieuw landelijk beleid. De door een aantal publieke partijen reeds genomen inzamel-initiatieven, die tevens de condities voor innovatie en ketensamenwerking stimuleren, kunnen daardoor verder worden versterkt en uitgebreid.

2 Voor het realiseren van een circulaire textielketen is transparantie over de behaalde inzamel-, hergebruik- en recyclingpercentages en de feitelijke bestemming na inzameling en sortering een voorwaarde. Pas daarmee is de bijdrage die geleverd wordt aan het sluiten van de textielketen duidelijk.

Bij het sluiten van de textielketen is voor alle partijen een zo hoog mogelijke circulariteit op de hiërarchie van het 10R model het doel, waarbij

3 belangrijke uitgangspunten zijn:

- Draag- of gebruikstijd textiel verlengen door hergebruik;
- Verlenging levensduur door middel van bijvoorbeeld reparatie en wassen;
- Recycling van een zo hoog mogelijk percentage van al het niet herdraagbare ingezamelde textiel.

-
- 4 Er wordt een landelijke doelstelling geformuleerd voor de recycling van niet herdraagbaar textiel en de toepassing van dat gerecycled materiaal in nieuw textiel.
 - 5 Gescheiden textielinzameling zal altijd zowel herdraagbaar als niet-herdraagbaar textiel en een uniforme stoorstoffenlijst omvatten, ongeacht welke partij daarvoor verantwoordelijk is.
 - 6 Niet te recyclen textiel wordt niet geproduceerd dan wel op de Nederlandse markt gebracht.
 - 7 Producentenverantwoordelijkheid wordt ingericht als een coöperatief regiemodel waarin alle ketenpartijen hun verantwoordelijkheid kunnen invullen en zeggenschap hebben.
 - 8 De Rijksoverheid neemt de regie bij de inrichting van de circulaire textielketen en faciliteert de samenwerking tussen ketenpartijen

Publieke visie op een circulaire textielketen

Aanleiding

De textielketen is maar voor 1% gesloten. Dat betekent dat deze keten voor een enorme circulaire uitdaging staat. De textielconsumptie neemt sterk toe terwijl de draag- en gebruikstijd afneemt. Textiel wordt een wegwerpproduct. Gecombineerd met verslechterde afzetmogelijkheden van gebruikt textiel en het gebrek aan recyclecapaciteit in Nederland en Europa, leidt dit ertoe dat de textielketen en de gescheiden textielinzameling enorm onder druk staat. De gescheiden inzameling van textiel bij huishoudens kan niet meer kostendekkend worden uitgevoerd, waardoor er sprake is van een ketendeficit.

Hoog tijd om deze trend te keren. In dat kader werkt het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan het Beleidsprogramma Circulair Textiel. In het acht punten plan 'Publieke visie op een circulaire textielketen' presenteren samenwerkende publieke partijen verantwoordelijk voor gescheiden inzameling van huishoudelijk textiel en de NVRD het ministerie hun belangrijkste uitgangspunten. Partijen verzoeken het ministerie deze punten in acht te nemen bij de inrichting van het Beleidsprogramma Circulair Textiel.

Puntsgewijze toelichting

- 1 De strategische rol die publieke partijen (gemeenten en overheidsgedomineerde partijen) hebben in de organisatie van de inzameling van huishoudelijk textiel moet ook gericht worden op het sluiten van de textiel keten door nieuw landelijk beleid.**

Gemeenten zijn op basis van artikel 10.21 van de Wet milieubeheer verplicht tot het inzamelen van huishoudelijk afval. Op basis van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) zamelen gemeenten textiel gescheiden in. Naar aanleiding van de gewijzigde Europese Afvalkaderrichtlijn zal deze verplichting binnen afzienbare tijd worden omgevormd tot een wettelijke verplichting.

Gemeenten hebben contracten met inzamelende en/of verwerkende bedrijven. Vanuit deze rol en positie hebben gemeenten een grote kennis en ervaring opgebouwd met de complexiteit van textiel als afval- c.q. grondstoffenstroom.

Zij treffen maatregelen om bewoners te stimuleren en motiveren het textiel gescheiden aan te bieden, onder meer door het aanbieden van een bij de gemeente passende inzamelstructuur (lokaal maatwerk).

Recent hebben een aantal publieke partijen door gezamenlijke initiatieven en aanbestedingen de gewenste bundeling van ingezamelde textielstromen en transparantie in de bestemming daarvan gerealiseerd.

Bundeling van textielstromen is noodzakelijk voor het mogelijk maken van investeringen en innovatie, die voor het sluiten van de textielketen onmisbaar zijn. Bijvoorbeeld op het gebied van mechanische en chemische recycling. Daarvoor is immers aanlevering van een constante en uniforme stroom textiel voorwaarde. Kleine stromen textiel zijn hiervoor niet voldoende, zodat samenwerking vereist is en verdere versnippering voorkomen moet worden. Deze samenwerking wordt door publieke partijen actief opgepakt.

Landelijk beleid moet deze ontwikkeling ondersteunen, versterken en versnellen.

2 Voor het realiseren van een circulaire textielketen is transparantie over de behaalde inzamel-, hergebruik- en recyclingpercentages en de feitelijke bestemming na inzameling en sortering een voorwaarde. Pas daarmee is de bijdrage die geleverd wordt aan het sluiten van de textielketen duidelijk.

Transparantie is een eerste voorwaarde om de keten te kunnen monitoren en inzicht te hebben in wat er ingezameld wordt, hoe er gesorteerd wordt en welke verwerkingsstappen er na sortering volgen. Op basis van de huidige cijfers over de inzameling en verwerking van huishoudelijk textiel is het niet altijd duidelijk welk textiel waarheen gaat en met welk verwerkingsdoel. Ook niet wat er na verkoop met het textiel gebeurt. Komt ongesorteerd textiel terecht in landen waar er geen verdere verwerking voorhanden is? Wordt textiel alsnog verbrand of gestort? Zonder transparantie is er geen maatschappelijke verantwoording.

Indien de sortering en verwerking van textiel buiten de Nederlandse grenzen plaatsvindt, moet om tot een circulaire textielketen te komen duidelijk zijn hoe en waar dit gebeurt. Een circulaire textielketen beperkt zich immers niet tot de Nederlandse grenzen. Export van ingezameld textiel mag er niet toe leiden dat de uitgangspunten van een circulaire economie veronachtzaamd worden. Daarvoor is nodig dat duidelijk is wat er met geëxporteerd textiel gebeurt. Export hiervan is uitsluitend toegestaan wanneer dit een bijdrage levert aan het sluiten van de textielketen. Dit betekent dat er in de uitvraag van de sortering om transparantie gevraagd moet worden in de vervolg verwerkingsstappen. **Waar gaat textiel heen? Met welk doel?**

3 Bij het sluiten van de textielketen is voor alle partijen een zo hoog mogelijke circulariteit op de hiërarchie van het 10R model het doel, waarbij belangrijke uitgangspunten zijn:

- Draag- en gebruikstijd textiel verlengen door hergebruik;
- Verlenging levensduur door middel van bijvoorbeeld reparatie en wassen;
- Recycling van een zo hoog mogelijk percentage van al het niet herdraagbare ingezamelde textiel.

Draag- en gebruikstijd verlengen door hergebruik

Het verlengen van de draag- en gebruikstijd van textiel door hergebruik is een cruciale stap in de richting van een circulaire textielketen. Textiel wordt pas dan afgedankt als zoveel mogelijk mensen dit hebben 'opgebruikt'.

Er zijn allerlei initiatieven die hierbij behulpzaam zijn, zoals Marktplaats en Vinted. Belangrijk is dat textiel na afdanking in een goede recycling omgeving terecht komt. Het inzetten op verlenging van de levensduur heeft gevolgen voor het huidige businessmodel waarbij de verkoop van herdraagbaar textiel deels de inzameling en verwerking van ondersoorten bekostigd. Uiteindelijk zal immers al het ingezameld textiel ondersoort worden. Een oplossing hiervoor zal gevonden moeten worden in *fiber to fiber* recycling van ondersoorten met een bijbehorende business case.

Producentenverantwoordelijkheid kan hieraan invulling geven.

Daarnaast is het hierbij van belang dat eerst de huidige berg ingezameld textiel – die dagelijks wordt aangevuld met nieuw materiaal – wordt weggewerkt. Dit verdient prioriteit boven de zoektocht naar andere, vervangende materialen voor textiel.

Verlenging levensduur door middel van bijvoorbeeld reparatie en wassen

Gebruikers dienen gestimuleerd te worden in bewuster omgaan met textiel. Door textiel zorgvuldig te wassen (niet te vaak, niet te warm e.d.), te repareren, verstellen en bewuster te kopen, kan een enorme bijdrage worden geleverd. Producenten kunnen daarnaast worden uitgedaagd met betere wasvoorschriften te komen.

Recycling van een zo hoog mogelijk percentage van al het niet herdraagbare ingezamelde textiel

Textiel waarvan de draag- of gebruikstijd niet meer kan worden verlengd, dient te worden gerecycled. Er dient budget vrij gemaakt te worden om recycling van dit materiaal op gang te brengen. Dit geeft afgedankt niet herdraagbaar textiel weer waarde.

4 Er wordt een landelijke doelstelling geformuleerd voor de recycling van niet herdraagbaar textiel en de toepassing van dat gerecyclede materiaal in nieuw textiel.

Voor textiel is er geen landelijke recycling doelstelling vastgelegd. Daarmee dient de inzameling door gemeenten en de gekozen bestemming van het ingezamelde textiel geen expliciet vastgelegd beleidsdoel, zoals dit wel geldt voor bijvoorbeeld papier en verpakkingsplastics. Inzameling blijft dan een doel op zich, of is uitsluitend dienstbaar aan het verminderen van huishoudelijk restafval.

Op het moment dat er kwalitatief hoogwaardig gerecycled textiel in grote hoeveelheden beschikbaar is – hetgeen nog nauwelijks het geval is – wordt het voor producenten interessant dit materiaal te kopen. Aan de andere kant is de vraag naar gerecycled materiaal van belang om de processen, die nodig zijn voor hoogwaardig gerecycled materiaal, op te starten. Het proces van het creëren van vraag en aanbod zal op gang worden gebracht door het formuleren van een landelijke doelstelling voor recycling van niet herdraagbaar textiel en de toepassing daarvan in nieuw textiel.

5 Gescheiden textielinzameling zal altijd zowel herdraagbaar als niet-herdraagbaar textiel en een uniforme stoorstoffenlijst omvatten, ongeacht welke partij daarvoor verantwoordelijk is.

Uitgangspunt van gemeenten is dat alle textiel, zowel herdraagbare kleding als zogenoemde ondersoorten (keukendoekjes, kapotte en niet-herdraagbare kleding e.d.), gescheiden wordt ingezameld. Dat betekent geen textiel in het restafval en geen restafval in het textiel.

Geen restafval in het textiel

Vervuiling van textiel met restafval is een belangrijk aandachtspunt. Onder 'vervuiling' verstaan we: textielvreemde afvalsoorten. Om vervuiling zoveel mogelijk te voorkomen zijn vanuit het programma VANG Huishoudelijk Afval verschillende kwaliteitsprojecten opgestart. Deze trajecten zijn niet gericht op de problematiek rondom 'fast fashion' en laagwaardig textiel. Hier zijn de textielproducenten aan zet.

Deze problematiek mag zich dan buiten de gemeentelijke invloedssfeer bevinden, maar heeft wel degelijk invloed op de kwaliteit van het ingezameld materiaal (zooi erin is zooi eruit).

Geen textiel in het restafval

Het is uitdagend om inwoners mee te krijgen in gescheiden inzameling van huishoudelijk afval. De ontwikkeling richting gescheiden inzameling mag niet ondermijnd worden doordat de inzameldoelstelling voor textiel wordt verlaagd. Het doel is immers een circulaire textielketen, waarbij de grote hoeveelheid textiel die ons land binnenkomt, en die we weer afdanken, een weg vindt naar hergebruik of zo hoogwaardig mogelijke recycling. Verbranden van textiel is geen optie als je in ogenschouw neemt wat erbij komt kijken om textiel te produceren. Daarbij komt dat de mate van recycling valt of staat bij kwalitatief goede inzameling. Gescheiden inzameling van alle textiel is daarmee dus niet alleen een doel op zich, maar vooral een middel dat een groter - recycling - doel dient.

Alles of niets aanpak, geen cherrypicking

Mochten producenten (bv. winkelketens) een eigen retoursystematiek op kunnen zetten of zelf hun inzamel- en recyclingpartner kunnen kiezen, dan dienen dezelfde uitgangspunten te gelden als bij inzameling door publieke partijen bij een versoepeling van regelingen omtrent vergunningen voor inzamelaars. Namelijk inzameling van alle textiel, zowel herdraagbaar textiel als ondersoorten, zonder verlaging van de inzameldoelstelling. Daarnaast dient inzameling van textiel geen kwestie van 'kunnen' te zijn, maar een kwestie van 'moeten' te zijn. Een systeem van cherry picking, waarbij enkel herdraagbaar textiel door private partijen wordt ingezameld, terwijl gemeenten verantwoordelijk blijven voor inzameling van onderstromen is, zeker financieel, binnen de huidige systematiek niet haalbaar. Ook is terugvallen op de gemeentelijke inzamelstructuur in geval van een (toenemend) ketendeficit bij de inzameling, dan geen optie.

Overigens zit in het feit dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor inzameling van al het huishoudelijk afval, inclusief textiel, nu juist de meerwaarde van de gemeentelijke inzamelstructuur. Waar private partijen hun handen van inzameling van textiel of een andere verlieslatende afvalstroom aftrekken, blijft de gemeentelijke inzamelstructuur intact. Dit ongeacht de vraag of een huishoudelijke afvalstroom waarde heeft. Deze integrale inzameling moet behouden blijven.

Uniforme stoorstoffenlijst

Uitgangspunt dient te zijn dat alle partijen die textiel inzamelen dezelfde uniforme stoorstoffenlijst hanteren. Stoorstoffen zijn die stoffen die in het vervolg van het verwerkingsproces leiden tot schade aan dat proces. Het feit dat een textielproduct (nog) geen nuttige bestemming heeft, maakt het geen stoorstof. Het verplicht hanteren van een uniforme stoorstoffenlijst voorkomt dat onduidelijkheid bij inwoners ontstaat over de vraag wat wel en niet in het huishoudelijk textiel mag.

Ook voorkomt een verplicht te hanteren lijst dat elke inzamelende partij een eigen lijst gebruikt van wat wel en wat niet wordt ingezameld. Dit zou kunnen leiden tot een systeem van cherry picking van enkel waardevolle textielstromen en cherry picking leidt weer tot geroofd textiel (een textielstroom waar al het waardevolle herdraagbare textiel uit is gehaald). Herdraagbaar textiel vertegenwoordigt waarde. Een waarde die nodig is om de zorgvuldige sortering en verwerking van onderstromen te bekostigen.

6 Niet te recyclen textiel wordt niet geproduceerd, dan wel op de Nederlandse markt gebracht.

De wijze waarop textiel geproduceerd wordt, is van belang voor de mate waarin afgedankt textiel gere- of upcycled kan worden. Uit de eerste Fibersort resultaten, alsmede resultaten uit de traditionele handsortering, blijken de volgende problemen voor te komen die recycling belemmeren:

- Labels van ander materiaal dan het textielstuk zelf;
- Multilagen die lastig scheidbaar zijn door gebruik van verkeerde garens;
- Schadelijke stoffen bij productie van textiel;
- Het gebruik van ritsen, knopen, opdrukken e.d.

Bij de productie en, voor zover dat niet haalbaar is, bij de import van nieuw textiel op de Nederlandse markt moet hier rekening mee gehouden worden.

7 Producentenverantwoordelijkheid wordt ingericht als een coöperatief regiemodel, waarin alle ketenpartijen hun verantwoordelijkheid kunnen invullen en zeggenschap hebben.

We hebben landelijk de ambitie om in 2050 circulair te zijn. Het sluiten van de keten kan alleen door intensief samen te werken, vanuit ieders rol en expertise. Publieke partijen, verantwoordelijk voor de gescheiden inzameling van huishoudelijk textiel, zijn samen met andere ketenpartijen onderdeel van de textiel keten en zijn daarom betrokken bij het opzetten van het systeem van producentenverantwoordelijkheid. Er is daarmee reden voor een publiek/private regieorganisatie, die zich bijvoorbeeld in een coöperatief model kan laten inrichten om een zo hoog mogelijk rendement te realiseren ten behoeve van de circulaire economie. Het inrichten van een circulaire textielketen betekent immers dat huidige business cases verschuiven, er op andere plekken in de keten plussen en minnen ontstaan en er geïnvesteerd moet worden in innovatie en afzetontwikkelingen.

Dat betekent dat de belangen door de hele keten heen in het oog gehouden worden en er niet uitgekomen wordt bij het 'betaler bepaalt' principe.

Zoals het er nu uitziet wordt de stichting waarin producentenverantwoordelijkheid georganiseerd wordt, ook de partij die zorgdraagt voor de financiële kaders. Deze stichting wordt gedomineerd door de producenten. Hiermee lijkt op voorhand een belangentegenstelling te zijn georganiseerd tussen de financiers en de overige partijen in de textielketen, zoals innovatieve ondernemers, sorteersers, gemeenten en overheids-gedomineerde bedrijven. Eerdere trajecten rondom producentenverantwoordelijkheid hebben aangetoond dat dit tot lastige situaties leidt. Hieruit moet lering worden getrokken. Uiteindelijk zouden alle partijen die met elkaar werken aan een circulaire textielketen - van inzamelaars en van verwerkers tot producenten - met elkaar om de tafel moeten om te onderzoeken hoe dit kan worden gerealiseerd.

8 De Rijksoverheid neemt de regie bij de inrichting van de circulaire textielketen en faciliteert de samenwerking tussen ketenpartijen.

Om tot een circulaire textielketen te komen, dient de Rijksoverheid de regie te nemen. De Rijksoverheid kan partijen met elkaar verbinden en ervoor zorgen dat de belangen van alle partijen worden meegenomen en tegen elkaar afgewogen. Partijen uit alle schakels van de textielketen zouden samen om de tafel moeten onder regie van de Rijksoverheid, die partijen gelijkwaardig waardeert en knopen doorhakt.

CONCLUSIE

De NVRD en de samenwerkende publieke partijen verantwoordelijk voor gescheiden inzameling van huishoudelijk textiel denken graag mee over de inrichting en uitvoering van het Beleidsprogramma. De hoop is om daarbij verbonden te worden met andere schakels binnen de textielketen om gezamenlijk beslissingen te maken die de route richting een circulaire textielketen versnellen.

Ondertekend door

Deze Visie Circulair Textiel is opgesteld door de volgende partijen

metropool
regio **amsterdam**

✘ Gemeente
✘ Amsterdam
✘

circulus
berkel

Midwaste

TW&TEMILIEU
Schoon, gezond en fris

ZNSTD

hvc.